

Tarih ve Günce

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi
Journal of Atatürk and the History of Turkish Republic
II/5, (2019 Yaz), ss. 535-552.

TEMSİLCİLİKLERİMİZDEN HABERLER

ALMANYA'DA ATATÜRK VE YAKIN TARİH ETKİNLİĞİ **(6-15 Mart 2019; Essen'den Duisburg'a..)**

Nejla Püren*

Bugün Almanya'da Türk kökenli yurttaşların sayısı büyük bir ağırlık oluşturmaktadır. Genel kabul gören bir değerlendirmeye göre, günümüzde Almanya'da dört milyona yakın Türk kökenli Almanya yurttaşı bulunuyor. Başka bir ülkeden gelerek Almanya yurttaşı olmuş kişilerin ve onların çocuklarının ülkeye uyum süreçleri çok sancılı olmuş ve önemli sorunlar ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi de Almanya'daki Türklerin, kendi ülkeleriyle ilgili bilgilendirme ve kimi konuları öğretim süreçlerinde öğrenebilme alanında ciddi sorunlar kendini göstermektedir. Böyle olunca da Almanya'daki sivil toplum örgütlerinin yaptığı seminer ve konferans gibi etkinlikler oldukça önem kazanmıştır.

Almanya'da konferans, panel ve sempozyum düzenleyerek, Türkler'in eğitimlerine katkı sunan kişilerin başında da tarihçi Profesör Dr. Kemal Arı gelmektedir. Sayın Hocamız, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nün öğretim üyesidir. Almanya'da yaşayan Türkler bu zamana değin Prof. Arı'yı bir çok etkinlikte tanımış; konferanslarını izlemiş ve kitaplarını okumuştur. Geçmiş yıllara baktığımız zaman onu yalnızca Almanya'da Kiel, Lübeck, Hamburg, Hannover, Bremen, Berlin, Dortmund, Duisburg, Siegen, Düsseldorf gibi bir çok kentte düzenlenen etkinliklerde görüyoruz. Daha geçen yıl, hem Duisburg'ta hem de Siegen'de düzenlediği üç

---

* Tarih ve Günce, Çalışma Gurubu Üyesi, (Mülheim, Almanya)

günü aşan seminer programlar düzenlediğini ve bu etkinliklerde yer alan kişilere katılım sertifikası düzenlendiğini de bilmekteyiz.

2019 yılında, 7 Mart-15 Mart tarihleri arasında birçok şehirde etkinliklerde bulunan Sayın Kemal Arı, bu etkinliklerin ilki olarak 7 Mart 2019 da Türkiye'nin Essen Başkonsolosluğundaydı. Oldukça kalabalık bir izleyici topluluğunun bulunduğu bu etkinlik, Atatürkçü Düşünce Derneği tarafından düzenlenmiş, konsolosluk da bu etkinliğe destek vermişti. *"Dünden Bugüne Türk Kültüründe Kadının Yeri ve Önemi"* başlığını taşıyan konferans, Essen Konsolosu Sayın Şener Cebeci ve Essen ADD Başkanı Hülya Coşkun tarafından yapılan konuşmayla başladı.

Türkiye özlemi içinde olan Almanya'daki Türkler'in yoğun ilgi gösterdiği bu konferansta, Başkonsolos Sn. Şener Cebeci'nin dediği gibi, sanki bir memleket rüzgârı esti. Elbette, sayın konsolosun dediği gibi; kadınların istihdamında dengeli bir yol izlenmesi gerekiyordu. Örnek verildiği gibi Türkiye Dışişleri Bakanlığında görevli kadınların sayısı büyükelçilik düzeyinde 634 imiş. Toplam 1777 diplomat arasında bu oran hiç de küçümsenecek bir rakam değil. Ancak bu, yaşamın öteki alanlarına nasıl yansıyor? Yani bu alanda diyelim ki böylesine dengeli bir durum var; ancak bunu öteki konularda aynı yoğunlukta ve oranda görebiliyor muyuz? Gerçekten de ADD Essen Başkanı Hülya Coşkun'un dediği gibi, özellikle Almanya'da büyük bir uyum sorunu bulunmaktadır. Sayın Coşkun, kendi bulunduğu konum açısından şöyle bir değerlendirme yaptı:

‐Bir kadın başkan olarak ya da yönetimde birçok kadın arkadaşlarım adına; kadınların söylemini ve yerinin bilinci içerisinde hareket eden bir derneğiz. Adının toplum içerisinde bu günün Őartlarında telendiğini ve rselendiğini gördüğüm zaman Atatürk’ün kadına verdiği değerin ne kadar önemli olduğunu özellikle bu günlerde simdi ortaya koymanın zamanı diyor ve bu doğrultuda çalışmalarımızı yapıyoruz.‐

Bu tür etkinliklerde renkli görüntüler de ortaya ıktı. Günün anlamını dile getiren Ruhr ğretmenler Derneği Başkanı Sayın Celal Aydemir’in konuşmasının ardından, gençler çıktı sahneye ve Büyük Atatürk’ün de zevkle oynadığını bildiğimiz Zeybek gösterisi yer aldı. Bu gösteride bugünün küçüğü, ama yarının büyük adam olacağını bildiğimiz Furkan elebi’nin gösterisi unutulmaz tatlar bıraktı.

Sonra Türkiye’den gelen Prof. Dr. Kemal Arı konferansını verdi. O Almanya’ya uzun süre içinde ardı ardına birçok etkinlikler gerçekleştirmek için gelmişti; Essen Başkonsolosluğu’ndaki bu etkinlik ise, bu etkinliklerin daha ilkiydi. Hava yağmurlu, mevsimin Almanya’da hiç Őařırılmayacak görüntüleri vardı. Ta uzaklardan gelenler olmuştu etkinliğe; dinleyenler arasında Siegen’den, Duisburg’tan gelenler bulunuyordu. Örneğin ben de Tarih ve Günce’nin alışma Grubunda yer alan biri olarak Mllheim’den gelmiştim. Etkinliği başından sonuna kadar izlemek ve gereken notları almak için elimde kalem defter, dinleme aygıtı olarak yerimi almıştım.

Prof. Dr. Kemal Arı’nın konusu *‐Tarih Boyunca Türk Kadını; Dn, Bugün Yarın...!‐*. Elbette konu geniş bir çerçeveye yayılmış durumdaydı. Prof. Dr. Kemal Arı, elinde mikrofon, oldukça rahat bir konuşma icra ediyordu. Piyer Loti’den başlıyor konuşmasına. O’nun bir Türk dostu olarak bilinmesine karşın, Türk kadını üzerine gözlemlerinin ne olduğunu anlatıyor. Sonra da Sayın Arı’nın dilinde, başka bir Avrupalı kişilik geliyor sahneye; bu kişi eski Fransa Cumhurbaşkanı olan Herriot idi.

Günümüzde eski Fransa Başbakanı ve Cumhurbaşkanı Herriot’u bugün kaç kişi bilmektedir? Ya da onun, Atatürk’le kesişen yaşamının bir döneminde Türkiye’deki büyük değişim ve ağdaşlaşma çabaları karşısında duyduklarını... 1872’de Troyers’te doğan ve 1957 yılında Lyon’da ölen bu önemli Fransız devlet adamı, iki kez Türkiye’ye gelmiş, İlk gelişi İkinci Meşrutiyet dönemi olmuştur; 1912 yılı... Bu dönemde Osmanlı Devleti’nin genel koşullarını gördü ve değişim

sancılarının tanığı olmuştur. İkinci gelişinde ise yıl 1933'tü ve Mustafa Kemal Atatürk'ün devrimci eli, ülkenin yüzünü ve ruhunu tepeden aşağı değiştiriyordu¹. Bu ikinci gelişinde Türkiye'nin değişen yüzünü görünce Heriot şaşkınlıklar içinde kalmıştı. Türk kadınının ta Tevhid-Tedrisat'la birlikte eğitim ve öğretim yaşamında elde ettiği haklar, 1926'da medeni haklarını elde etmesiyle sürmüş, sonunda 1930 yılında Belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını elde etmesiyle, 1934'te elde edeceği genel seçimlerdeki hakların yolu açılmıştı.

Heriot bu gelişmelerden çok etkilenmiş; ardından ülkesine dönünce Türkiye'deki değişimi anlatan bir kitap yazmış ve Fransa'da değişik yerlerde konferanslar vererek, Türkiye'deki gelişmeleri anlatmıştı. Bu örnek üzerinden süren konferans, Türk Kadınının günümüzde içinde bulunduğu koşulların anlatımıyla sürdü. Sorular, sorulara verilen cevaplarla; Essen Konsolosluğu'nun konferans salonunda süren etkinlik, sonradan sunulan keman ve şiir dinletisi ile sürdü. Çay ve kahve eşliğinde sohbetle tamamlandı.

Ertesi günü ben ve sevgili Muhterem Kurt, Prof. Dr. Kemal Arı hocamızı Essen'de kaldığı otelden aldık ve Dortmund'a doğru yola çıktık. Nedeni belliydi: Arı burada yaklaşık yüz kadar öğrenciye *"Atatürk ve Cumhuriyet"* adında üç günlük seminer sunacaktı. ADD Dortmund etkinliğe eve sahipliği yaptı. Abartısız biçimde derse ortalama yüz kişi devam etti. İlk derste, ADD Dortmund Başkanı Sn. Ahmet Singör bir konuşma yaptı ve sivil toplum kuruluşu olarak, Atatürk, Türk Milleti ve Türk Milleti'nin geçmişi üzerine seminer yapıyor olmaktan ne ölçüde mutlu olduklarını anlattı. Türkiye'nin her zaman önemli sorunları olmuştu ve bu sıkıntılı dönemlerde bu bilgiler, sıkıntılardan kurtulmak için katkı sunacaktı. Sayın Singör konuşmasına şu cümlelerle başlamıştı: *"Prof. Dr. Kemal Arı'yı davet ettik. Kendisi vereceği üç günlük Atatürk ve Cumhuriyet konulu seminerin sunucunda katılımcılara kendi imzasıyla bir katılım belgesi verecek. Bu bize daha da şevk verdi."*

İçlerinde benim de öğrencisi olduğum seminer gurubuna yönelik Prof. Dr. Kemal Arı'nın dersleri başladı. Önce konu Atatürk'tü. O kuşkusuz tarihin yetiştirdiği en büyük devlet adamı, devrimci ve kültür insanıydı. Atatürk tarihe, insanlığa ve Türk Ulusu'na karşı görevini henüz tamamlamamıştı. Ancak Atatürk'ü niçin tam olarak anlayamamış ve kavrayamamıştık? Bunun nedenleri

---

¹ Bu konuda bkz. Hakkı Uyar, Edouard Herriot'nun Atatürk'le Görüşmesi (1933) ve Türk Devrimi Hakkındaki Görüşleri", Bugünün Bilgileriyle Kemal'in Türkiyesi, Boyut yay., İstanbul, 2012, s.

neydi? Prof. Dr. Kemal Arı, bu noktadan sonra kavramlara yöneldi ve tek tek her zaman bizlerin karşısına çıkan, bildiğini sandığımız ve çoğu kez de üstün körü geçtiğimiz kavramları ele aldı. Her kavramdan sonra konu Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti, geçmişteki Osmanlı Devleti ve dünya tarihine ilişkin kimi örnekler oluyor; sanki önümüzde sihirli bir perde açılıyordu. Kemal Arı buna; *“Atatürk’ü ve onun büyük eserini derinden kavramak”* diyordu; evet, bizim ihtiyacımız olan şey gerçekten de derinden kavramaktı.

Atatürk sevgisi her şeyden önce bir heyecan işidir. Bunu Prof. Dr. Kemal Arı Almanya’daki etkinlikleri sırasında bizzat göstererek, örnek oluşturdu. Konferansın ve seminerin yorgunluğunu üzerinden atmadan, 11 Mart 2019 günü ADD Siegerland’a Yönetim Kurulunun daveti üzerine buraya gitti ve hoş bir sürprizle karşılaştı. ADD Siegerland, yönetim kurulu adına ‘onursal üyelik’ verildi. Tören, Siegerland ADD’nin, Freudenberg’te düzenlediği *“Kültürlerin Beşiği İstanbul”* isimli serginin açılışından sonra yapıldı. O gece Mülheim’e dönen Arı, 12 Mart günü de oldukça uzak sayılacak olan Osnabrück’teydi. ADD Osnabrück başkanı Türkan Mayda Yılandı’nın daveti üzerine bu kente giden Arı, verdiği konferansta, Atatürk’ün İslam Dünyasındaki önemini anlattı. 13-14 Mart günü de Duisburg’taki etkinliklerini gerçekleştirmek için bu kente geldi. Duisburg, Prof. Dr. Kemal Arı’yı bildiğimiz kadarıyla çok iyi tanıyor. Bir yıl

önce, tıpkı Dortmund'daki gibi burada da bir seminer yapmıştı. Ve hatta bu seminer, Almanya'da verdiği ilk seminerdi.

Bir başka zamanda da yine Duisburg'ta Ülkü Ocakları'nda, Ermeni sorunu üzerine bir konferans vermişti ve ben de bu konferansa katılmıştım. Şimdi o, burada, yani Duisburg'ta iki ayrı konferansı vermek üzere bulunuyordu. 13 Mart'ta kendisiyle Müllheim'den yola çıkarak gelmiştik. Konferans salonu oldukça yoğundu. ADD Duisburg başkanı yeni seçilmiş olan Rasim Demircan'dı. Demircan'ın kısa bir davet konuşmasından sonra Prof. Arı, İslam Dünyası için Atatürk'ün neden önemli olduğunu anlattı. İslam dünyasına baktığımız zaman pekte parlak olmayan günümüz görüntülerinin, tarihsel nedenleri üzerinde durdu.

Oysa bu dünya, geçmişle çok önemli bir coğrafyanın üzerinde oturuyordu. Coğrafyanın önemi, ister istemez bölgeye başka güç merkezlerinin ilgisini artırmaktaydı. İslam coğrafyası tarihi zenginliği ve ortaya çıkan uygarlıkların ağırlığıyla olsa da tarihten koparılıp atılsa dünya tarihi adına geriye ne kalır? Bu denli zengin bir coğrafyanın günümüzde payına düşen yoksulluğun anlaşılabilir bir yanı var mıdır? Bölge niçin kararmıştır? Cehalet neden diz boyudur? Bunun kuşkusuz tarihsel açıklamaları vardı. Din, akıl ve bilimden başka bir şey emretmiyordu. Ancak bu emrin egemen olduğu alanlar, büyük bir geriliğin ve karanlığın etkisindeydi. İslami gelenek içinde bilimin, özellikle 13. Yüzyılda geri plana itilişinin hüznü öyküsünü dinledik Prof. Dr. Arı'dan. Sonra da bölgenin giderek nasıl karardığını... En sonunda Atatürk'ün "*Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir!*" düsturu içinde nasıl yeniden aydınlanmaya başladığını... Görüntü bu olunca, Atatürk'ün İslam dünyası için önemi kendiliğinden ortaya çıkmış oluyordu.

Prof. Arı'nın Duisburg'taki ikinci gününde konu; "*Ermeni meselesi Dün, Bugün; Yarın*"dı. Arı'nın bu adla bir de kitabı olup tanıtımı Almanya'da Hannover'de yapılmıştı. Bir de söyleşi... Söyleşiyi yapan kişi, Halil Fehmi Dağ idi. Konferans bu gün de önemli bir katılımcı eşliğinde gerçekleştiriliyor. Arı'yı bilenler, konuşmanın akıcılığı ve bilginin derinliğini bildikleri için gülümseyen yüzlerle etkinliğe gelmişler.

Duisburg
Atatürkçü Düşünce Derneği
KONFERANS

1. Konferans
13 Mart Çarşamba

2. Konferans
14 Mart Perşembe

ATATÜRK
İktidar dünyasını
için neden
önemlidir ?

ERMENİ
MESELESİ
Dün,
Bugün,
Yarın

Prof. Dr. Kemal Arı
Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri
ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Öğretim Üyesi

13 / 14 Mart 2019 Çarşamba / Perşembe Saat 15:00 - 17:00
Duisburg Atatürkçü Düşünce Derneği
Atroper Str. 56 - 47226 Duisburg-Rheinhausen
Katılım ÜCRETSİZDİR

☎ 02065-256860 📞 0176-45988674 @ duisburgadd@gmail.com

Prof. Dr. Kemal Arı konuşmasına şu sözlerle başladı: “Askerlik yaptığım yıllarda Genel Kurmay Askeri Tarih arşivinde görevli iken, arşivo belgeleri ile haşır nesir olmak fırsatım oldu. Bir tarihçi olarak konu benim için bu dönemde önem kazandı.” devamında tarihten birçok örnekler verip, konuşmasını Atatürk’ün “Hak yok, Güç var” sözü ile bitirdi.

Prof. Dr. Kemal Arı, 14 Mart 2019 tarihi itibaren Duisburg ADD’nde de onursal üyeliğe layık görüldü, Kendisi bu onurlu görevi kabul etti önce Duisburg Atatürkçü Düşünce Derneği’ne ve Yönetim Kurulu üyelerine en kalbi teşekkürlerini sundu. Ardından okurlarının aldığı kitaplarını imzaladı. Böylelikle 8 günlük gerçekten dolu dolu geçen konferans ve seminerlerin sonuna gelinmiş oldu. Tüm bu etkinliğin sonucunda özellikle katılımcılar ve dinleyiciler acısında başarılın en ağırlıklı noktanın su olduğunu söyleyebiliriz: Bu sekiz gün boyunca İçinde yasadığımız bilgi kirliliği ortamında çiftik ve aldığımız doğru bilgilerle bilgi dağarcığımız genişledi ve eksikliklerimiz mümkün olduğunca tamamlandı. Bu sekiz gün sonunda Atatürk ve

Cumhuriyet'in ne derece birbirinden ayrılamaz şekilde btnleŖmiŖ olduğu konusunda bilincimiz daha da gçlenmiŖ oldu.

Kıymetli hocamız, Sayın Prof. Dr. Kemal Arı'ya bir kez daha yrektekenden teŖekkr ediyoruz.

SELÇUK EPHEBUS CITY HERITAGE

Pınar Szer TOLGA*

In 1862 Ayasuluk Station was opened as one of the stations on the Aydın-İzmir Railroad of the Ottoman Empire. As a public space, the Selçuk Station Square was the first destination the travellers arriving at the city saw, as well as being the locale of the first hotel in the city, and a centre of commerce with the tobacco warehouse of the Regie (Ottoman Tobacco Monopoly) office. Today the square is redesigned, defined by Hotel Carpouza (café), the Tobacco Warehouse (City Heritage) and Aqueducts, in order to make the historic areas of the city more visible and to strengthen the city identity.

One of the most important structures contributing to city identity in this historic area is the stone building built in later half of 19th century and used as Tobacco Warehouse of the Regie Authority. In Republic period this building was turned over to Tekel (Turkish Tobacco Monopoly) Authority and continued to be used as a tobacco warehouse until 1985. Later the building was registered as a functional cultural heritage site by 1993 decision of the İzmir 1st Commission for Protection of Cultural and Natural Heritage. This building constitutes an industrial heritage site reflecting the economic, social, political and technological structure of Selçuk City at a certain period of time, counted among symbolic values of the city alongside the Byzantine Aqueducts, the İsa Bey Mosque and the Artemis Temple.

Located at the address İsabey Mahallesi Namık Kemal Caddesi No:13, the stone building was assigned to Selçuk Municipality in 2007. The building was utilised by Selçuk Municipality in scope of the Tourism and Financial Support Program of the İzmir Development Agency with support of the Yaşar University

---

* Historian/Writer.

Architecture Department. The "Selçuk Ephesus City Heritage Project" was created in order to promote the significant historic texture of Selçuk, and to protect common cultural heritage of Selçuk people.

In scope of this project, first action was to restore the old Tobacco Warehouse left behind from 19th century, which stood idle, into an education, communication, research and culture centre under Selçuk Municipality, including a digital material archive. The City Heritage Centre also serves as a museum which includes permanent and temporary exhibits of local ethnographic artefacts.

While the Selçuk Efet City Heritage project started in 2007 continues with building restoration activities, efforts to collect information on history of Selçuk and compile these into a publication form were also continued. In this process five books were published and presented for perusal of researchers at the heritage library.

On 04 September 2012, the centre with 1224 m² of closed space was opened to visitors under the name of "Selçuk Ephesus City Heritage" with the theme of "Telling Your Story." The purpose of heritage centre is to identify, collect, catalogue and protect prominent elements of natural and cultural heritage in Selçuk, to share and exhibit these, to create publications and documentaries regarding these, to organise courses, contests, meetings, concerts, cultural tours and festivals, to introduce natural and cultural values of Selçuk City to people of the city, as well as domestic and foreign tourists, to build an awareness of citizenship, and to strengthen the common living culture between the different ethnic, religious and cultural groups living in Selçuk.

From 2014 to the date of 05 July 2015 when UNESCO registered Selçuk as a "World Heritage Site" (including Ancient City of Ephesus, Saint Jean Basilica, Ayasuluk Castle, Mother Mary Church and the Prehistoric Çukuriçi Barrow settlement) the "Ephesus Site Management" unit was formed and continued its operations at the heritage building.

Publications

In 2008 the work titled "**Lead Tesserae of Ephesus**" by Assoc. Prof. Dr. Onur Gülbay and Assoc. Prof. Dr. Hasan Kireç was published and presented to

readers by Selçuk Ephesus City Heritage centre. This work covers tesserae collected in the Ephesus regions. This work constitutes a first in Turkey.

In 2010 the work titled "**Ayasuluğ, A City at a Remote Coast, a Prudent Place**" by Prof. Dr. Cahit Telci was published by Celal Bayar University. Prepared on basis of Ottoman Archive resources, this work provides important information regarding city life of Ayasuluk in 15th and 16th centuries. The book has won the Award for Contribution to Turkish Culture from the Elgin Kan Foundation.

In 2010, the work titled "**Camel Wrestling in Turkey, the Geography of a Cultural Heritage**" by Prof. Dr. Vedat Çalışkan of Çanakkale 18 Mart University was published as a City Heritage centre publication, making a great contribution to cultural life of our country.

In 2010, the work titled "**Ayasuluğ in Old Postcards/ Souvenir d'Ephese**" edited by historian Ali Can was published. This work is in the nature of a travel guide displaying the status of artefacts in this city, human portraits from the city, and the status of archaeological digs in Ephesus in later parts of 19th century. This work has won the Award for Homage to History and Local Protection from the İzmir Metropolitan Municipality.

The latest book published by the City Heritage centre was the work titled "**Mental Representations of Past, Today and Future**" created by Prof. Dr. Melek Göregenli of Ege University Psychology Department and the students of this department in 2013. The book was based on immigration research in Selçuk, field studies, and records of 52 deep interviews. In this work the public perception of Selçuk in representative systems is analysed.

Archive

The part of Selçuk Ephesus City Heritage Archive open for perusal of researchers included photographs, documents, published books, videos, oral historic interview records and donated object records related to Selçuk. Containing 5000 photographs and documents dedicated to service researchers, the archive is home to 188 document files and 300 books related to Selçuk delivered from the Prime Ministry Republic Archive and Ottoman Archives.

Oral historic interviews were started in 2007 by support of Prof. Dr. Hasan Mert of Ege University History Department and Prof. Dr. Celal Cahit Telci of Celal Bayar University History Department. These interviews were continued by Selçuk Ephesus City Heritage teams as of 2011. The personnel of the City Heritage centre were trained in oral historic interview techniques by Prof. Dr. Ümit Atabek of Yaşar University Communication Department and Prof. Dr. Esra Danacıoğlu from Yıldız Technical University Department of Political Sciences and International Relations. Some of the interviews regarding life story model, tobacco, music and Selçuk were conducted in Greece and Macedonia. In total, 162 interviews were recorded in approximately 296 hours of audio, mini DV video and digital video records.

Exhibitions

Rather than a classical museum approach based on ethnographic artefacts, the City Heritage centre aims to present exhibitions with a story telling theme. In this direction, all archive documents and artefacts with stories were presented for regard of people in permanent and temporary exhibitions.

The permanent exhibitions hall at the ground floor contains the tobacco exhibition which narrates the past functions of the building which was used as a tobacco warehouse for the Regie Authority in the Ottoman Period, and as the Tekel (Tobacco Monopoly) Building in Republic Period. This exhibition narrates the adventure of tobacco in the world, in Turkey and in Selçuk. The exhibition includes cigarette packages made for special days, a stamp box, tobacco products, markers, stamps and cachets used by tobacco experts, tobacco packer cards donated by contributors, tobacco pesticide pumps and a tobacco baling machine.

In addition to the Ephesus-Ayasuluk-Selçuk chronological exhibit emphasizing important events at the breaking points of the 8500 years long Selçuk history, there is also a section dedicated to parts of the rails used in construction of Aydın-İzmir Railroad and plans of the old railroad station. Donated by Aykut Sani Ünver, the Çamlık Train Model with a 1/87 scale, working on 12 Volt electrical system, including lifelike figures around the station, took two years to build and attracts great attention and admiration from visitors. At the garden side of the ground floor a corner is dedicate to works of

writers and poets from Selçuk. Immediately behind this corner a section is dedicated to exhibition of project posters which won top placement in the "Family History Protect Competiton" event organised in scope of the children's events. This area is also occasionally used for courses and events organised for children.

The 1st Floor consists of the study office containing the archive system, and the temporary exhibitions hall. As a city of immigrants, the City of Selçuk is found to have received five main waves of migration in result of studies. These migration waves are chronologically classified as: pre-1923, 1923 to 1933, 1934 to 1959, 1960 to 1990, and post-1990. The "New Ephesians" exhibitions examining these different migration waves and the "Social and Cultural Riches of Selçuk" exhibition including Local Government themes are presented for regard of those interested in local history. Some of the items waiting for visitors in these exhibitions include migrant exchangee identity card donated by contributors, engraved door from a Greek house in Şirince, a hand-woven shirt from Macedonia, a one-hundred years old silk Yörük wedding dress, a 111 years old wedding handkerchief which went to Greece in migrant exchange and was donated at the opening of the exhibit, a magnetogenerator telephone as a witness for more recent times of Selçuk, and old pharmacy materials.

The 2nd Floor contains the conference hall, and short term exhibits changed every three months to keep public communications alive. Some of these short term exhibit include Cengiz Baykal Photograph Exhibition, Today's Heritage by Young Objectives, Ephesus Digs in Ottoman Archives, 55th Anniversary of Selçuk High School, Under the Same Sun, Selçuk in 29th of Septembers, "Selçuk" the City with a Living Identity, Archaeology of a Dig, 55th Anniversary of Ayasuluk Digs, Mosaics of Fabric, "Struggle of a Century" Photograph Exhibition, "Disability in the City of Civilisations" Caricature Exhibition, "Storks and Migration Drawing Exhibition", "Dreams Coloured in Cloth Patchwork Exhibition", "Tradition to Future, Children's Games and Toys Exhibition", and "Women Produce, Women Rise" Women's Solidarity handcraft exhibition. This section containing the conference hall hosts Atatürk themed photograph exhibitions prepared by the heritage team on national holidays, or personal exhibitions of photograph or ceramics artists. The Selçuk High School Corner consisting of donations from Selçuk High School exhibition including works of people who studied or taught at Selçuk High School also waits for visitors at this floor.

Events

In addition to exhibitions, the Selçuk Ephesus City Heritage centre also organises music concerts by local artists and groups, poetry nights, documentary film viewings, conferences, and children's and young adults' workshops at the conference hall. Some of the short films and documentaries presented for regard of public include "Telling Your Story", "Tobacco in Selçuk", "Music in Selçuk", "When You Say Selçuk", "Selçuk Once Upon a Time", "Yörüks", "Three Centennial Kids", "Migration from Macedonia", "Kitchen Culture", "Human Portraits from Selçuk", "Old Ephesians" and the "City Heritage Project Film". The City Heritage centre continues to maintain relations with its public as a meeting point for everyone interested in Selçuk and as a lifelong learning centre.

MAGYARORSZÁGON LEGFRÍSSEBB HÍREK

Alev DURAN*

Évszázadok óta legendás hely Gül Baba síremléke, és a török szent ember is legendává vált. Számptalan történet fűződik a nevéhez, türbéje és annak környéke nem csak a muszlim zarándokok, a turisták és a romantikus randihelyet keresők számára. Budapestén szinte mindenki varta már, hogy a felújított épületegyüttes és a hozzákap csolódó kert újra megnyisson. Az építményekkel és történetükkel, illetve azzal, hogy ez a magyarországi rózsakultusz központi helye, korábban már foglalkoztunk. Most a kertét mutatjuk megnektek, mivel Gül Baba Türbe komplextáj- és környezet rendezési munkáinak köszönhetően a tervező, Andor Anikó kapta idén az Év Tájépítészé Díjat.

„Budán a József- vagy Kálvária-hegyen a császár fürdőközelében szőlőtőkékkel környezve állmagánosan egy csekélykerek épület, mellynek sárszinü falai, kúposfedele s az alatta elszórt többi épületektől egészen kiváló alakja első pillanatra mutatják, hogy nem a mostani kor művei köze tartozik.” – írta 1855-ben a Vasárnapi Ujság Gül Baba Türbéjéről. Az épületesítés a környékét többször is átalakították a törökök kiűzése óta; az egyik legnagyobb átalakítást Wagner János végezte, aki megszerezte a szomszédos telkeket a 19. századmásodik felében, majd a villájával körbe építette a síremléket.

Budapest ostromakor a villa megsérült, és türbe, valamint a környékének 1974-es átalakításakor a földszintig bontották, létrehozva a kerengő alapját. 1994-ben újabb rekonstrukció történt, de a 2010-es évekre újabb felújításra volt szükség. A rekonstrukció magában foglalta a kert felújítását is. Ennek egyik legfontosabb elem az volt, hogy a türbe és környezete egyensúlyba kerüljön, hogy megőrizzenek karakterisztikus és izgalmas részleteket, valamint továbbra is szerepet kapjanak a rózsák – hiszen a Gül Baba név a legenda szerint azt jelenti, a rózsák atyja, sőt, a legendárium része az is, hogy a Rózsadomb a

---

* Macaristan Türkiye Temsilcisi, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Tarih Bölümü, e-mail: alvdrn@gmail.com.

szent dervis virágairól kapta a nevét. A teljes képet koronázza meg a kert. A felújított épületegyüttes látványát hangsúlyozza mind a függőkert, mind a síremléket magában foglaló udvar.

MACARİSTAN'DAN SON HABERLER

Gül Baba, Türk kültürünün ve medeniyetinin dünyaya yayılmasında varlığıyla hizmet eden öncü erlerden birisidir. Bugün de türbesiyle Türk-Macar dostluğunun nişanesi olan Türk tarihinin önemli şahsiyetlerinden Gül Baba'nın Türbesi Budapeşte'nin en güzide bölgelerinden Tuna Nehri'ne bakan Rozsadomb'da (Gül Tepesi) yer almaktadır.

İki devlet için de Türk-Macar ilişkilerinde değerli bir yere sahip olan Dervişin anısına muhafaza edilen yapısı, Sultan Abdülaziz'in 1867'deki Budapeşte ziyaretinden sonra 1885'te türbeye dönüştürülmüştür. Ardından mimar Lajos Grill tarafından onarılmış, Macar Profesör Möller tarafından da 1916'da restore edilmiştir. Macar hükümetince 1963'te eski durumuna getirilen türbe, 1997'de Türk-Macar hükümetlerinin iş birliğiyle Kültür Bakanlığı Güzeli Sanatlar Genel Müdürlüğüne kısmen restore edilmiştir.

Gül Baba Türbesi 1543-1548 döneminde 3. Budin Beylerbeyi olan Yahya Paşazade Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Tarihi kayıtlara göre, Gül

Baba'nın, 2 Eylül 1541'de Kanuni Sultan Süleyman'ın Budin seferi sırasında vefat ettiği ve cenazesine Sultanın bizzat katıldığı ifade edilmektedir.

Budapeşte'de herkes yenilenen bina kompleksinin ve ilgili bahçenin yeniden açılmasını beklemekteydi. Bu bekleyiş son bulmuş, Türk - Macar ilişkilerinde önemli bir köprü, kültür elçisi konumunda olan Gül baba ve Türbesi, yakın tarihte restorasyonu tamamlanarak hizmete açılmıştır. Gül baba hakkındaki tarihi efsanelerde sembol haline gelen gl bahçeleri ile türbenin peyzaj ve evre düzenlemesini yapan Macar Anik Andor, bu yılın Peyzaj Mimarı dl'n almıştır. Aılışa Türkiye ve Macaristan'ın siyasi ve akademik camiasından önde gelen birçok isim katılmıştır. Açılışı yapan devlet byklerince bir kez daha Türk- Macar ilişkilerinin tarihi boyutu ve önemi vurgulanmış, ilişkilerin daha da geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.